HOTĂRÂREA CURŢII (CAMERA ÎNTÂI)

16 iunie 2011 *

În cauzele conexate C-65/09 şi C-87/09,

având ca obiect cereri de pronunţare a unor hotărâri preliminare formulate în temeiul articolului 234 CE de Bundesgerichtshof (C-65/09) şi de Amtsgericht Schorndorf (C-87/09) (Germania), prin deciziile din 14 ianuarie şi din 25 februarie 2009, primite de Curte la 16 februarie şi la 2 martie 2009, în procedurile

Gebr. Weber GmbH (C-65/09)

împotriva

Jürgen Wittmer,

şi

Ingrid Putz (C-87/09)

împotriva

Medianess Electronics GmbH,

* Limba de procedură: germana.

CURTEA (Camera întâi),

compusă din domnul A. Tizzano, președinte de cameră, domnii J.-J. Kasel, A. Borg Barthet, M. Ilešič (raportor) și E. Levits, judecători,

avocat general: domnul J. Mazák,
grefier: domnul B. Fülöp, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 25 februarie 2010,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru Gebr. Weber GmbH, de R. Lindner, Rechtsanwalt;

— pentru guvernul german, de domnul M. Lumma și de doamna J. Kemper, în calitate de agenți;

— pentru guvernul belgian, de domnul T. Materne, în calitate de agent;

— pentru guvernul spaniol, de domnul J. López-Medel Bascones, în calitate de agent;

— pentru guvernul austriac, de domnii E. Riedl și E. Handl-Petz, în calitate de agenți;

— pentru guvernul polonez, de domnul M. Dowgielewicz, în calitate de agent;

— pentru Comisia Europeană, de domnii W. Wils și H. Krämer, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 18 mai 2010,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererile de pronunțare a unor hotărâri preliminare privesc interpretarea articolului 3 alineatul (2) și alineatul (3) al treilea paragraf din Directiva 1999/44/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 mai 1999 privind anumite aspecte ale vânzării de bunuri de consum și garanțiile conexe (JO L 171, p. 12, Ediție specială, 15/vol. 5, p. 89, denumită în continuare „directiva").

2 Aceste cereri au fost prezentate în cadrul a două litigii, respectiv C-65/09, între Gebr. Weber GmbH (denumită în continuare „Gebr. Weber"), pe de o parte, și domnul Wittmer, pe de altă parte, având ca obiect livrarea unor plăci pentru pardoseală conforme cu contractul de vânzare-cumpărare, precum și plata unei despăgubiri, și C-87/09,

între doamna Putz, pe de o parte, și Medianess Electronics GmbH (denumită în continuare „Medianess Electronics”), pe de altă parte, având ca obiect restituirea prețului de vânzare al unei mașini de spălat vase, neconformă cu contractul de vânzare-cumpărare, în schimbul predării acestui aparat.

Cadrul juridic

Reglementarea Uniunii

3 Considerentul (1) al directivei prevede:

„Întrucât, în conformitate cu articolul 153 alineatele (1) și (3) [CE], Comunitatea ar trebui să contribuie la realizarea unui nivel ridicat de protecție a consumatorului prin măsurile pe care le adoptă în temeiul articolului 95 [CE].”

4 Considerentele (9)-(11) ale directivei au următorul cuprins:

„(9) Întrucât vânzătorul ar trebui să fie direct răspunzător față de consumator pentru conformitatea bunurilor cu contractul; [...] întrucât vânzătorul ar trebui, cu toate acestea, să fie liber, în conformitate cu prevederile legislației interne, să pretindă despăgubiri producătorului, unui vânzător anterior din același lanț contractual sau unui alt intermediar, în cazul în care nu a renunțat la acest drept; întrucât prezenta directivă nu aduce atingere principiului libertății contractuale între

vânzător, producător, un vânzător anterior sau oricare alt intermediar; întrucât normele care reglementează cui și în ce mod vânzătorul poate pretinde astfel de despăgubiri trebuie stabilite de legislația internă.

(10) Întrucât, în cazul neconformității bunurilor cu contractul, consumatorii ar trebui să aibă dreptul ca bunurile să fie repuse în conformitate cu contractul, gratuit, alegând fie repararea, fie înlocuirea bunurilor sau, în lipsa acestor măsuri, la o reducere a prețului sau la rezilierea contractului.

(11) Întrucât consumatorul poate, în primul rând, să solicite vânzătorului să repare bunurile sau să le înlocuiască, cu excepția cazului în care aceste despăgubiri sunt imposibile sau disproporționate; întrucât ar trebui să se determine în mod obiectiv dacă o despăgubire este disproporționată; întrucât o despăgubire ar fi disproporționată în cazul în care ar impune, în comparație cu o altă despăgubire, costuri nerezonabile; întrucât pentru a stabili dacă aceste costuri sunt nerezonabile, costurile unei despăgubiri ar fi mult mai mari decât costurile celeilalte despăgubiri."

5 Articolul 1 din directivă, intitulat „Domeniul de aplicare și definiții", prevede:

„(1) Scopul prezentei directive este apropierea actelor cu putere de lege și actelor administrative ale statelor membre privind anumite aspecte ale vânzării de bunuri de consum și garanțiile conexe, pentru asigurarea unui nivel minim, uniform al protecției consumatorului în contextul pieței interne.

(2) În sensul prezentei directive:

[...]

(f) «reparație» înseamnă, în caz de neconformitate, aducerea bunurilor de consum la conformitate cu contractul de vânzare.

[...]."

6 Articolul 2 din directivă, intitulat „Conformitatea cu contractul", prevede:

„(1) Vânzătorul trebuie să livreze consumatorului bunuri conforme cu contractul de vânzare.

[...]

(5) Orice neconformitate datorată unei instalări incorecte a bunurilor de consum se consideră echivalentă unei neconformități a bunurilor, în cazul în care instalarea face parte din contractul de vânzare a bunurilor și bunurile au fost instalate de vânzător sau sub responsabilitatea sa. Această prevedere se aplică, de asemenea, în cazul în care produsul destinat a fi instalat de consumator este instalat de consumator, iar instalarea incorectă se datorează unei erori din instrucțiunile de instalare."

7 Articolul 3 din directivă, intitulat „Drepturile consumatorului", prevede:

„(1) Vânzătorul este răspunzător față de consumator pentru orice neconformitate existentă în momentul livrării bunurilor.

(2) În cazul unei neconformități, consumatorul are dreptul ca bunurile să fie repuse în conformitate, gratuit, prin reparare sau înlocuire, în conformitate cu alineatul (3), sau la o reducere de preț corespunzătoare sau la rezoluțiunea contractului pentru acele bunuri, în conformitate cu alineatele (5) și (6).

(3) În primul rând, consumatorul poate cere vânzătorului să repare bunurile sau poate cere vânzătorului să le înlocuiască, în ambele cazuri gratuit, cu excepția cazurilor în care aceasta este imposibilă sau disproporționată.

O despăgubire se consideră disproporționată în cazul în care impune vânzătorului costuri care, în comparație cu o despăgubire alternativă, sunt nerezonabile, luând în considerare:

— valoarea bunurilor în cazul în care nu ar fi existat neconformitatea;

— însemnătatea neconformității și

— dacă despăgubirea alternativă ar putea fi executată fără vreun inconvenient semnificativ pentru consumator.

Orice reparație sau înlocuire se efectuează într-un termen rezonabil și fără niciun inconvenient semnificativ pentru consumator, ținând seama de natura bunurilor și scopul pentru care consumatorul a solicitat bunurile în cauză.

(4) Termenul «gratuit» din alineatele (2) și (3) se referă la costurile necesare suportate pentru a aduce bunurile la conformitate, în special costul expedierii prin poștă, al forței de muncă și al materialelor.

(5) Consumatorul poate cere o reducere corespunzătoare a costului sau rezoluțiunea contractului:

— în cazul în care consumatorul nu beneficiază de reparație sau înlocuire sau

— în cazul în care vânzătorul nu a executat despăgubirea într-un termen rezonabil sau

— în cazul în care vânzătorul nu a executat despăgubirea fără vreun inconvenient semnificativ pentru consumator.

(6) Consumatorul nu are dreptul de a cere rezoluțiunea contractului, în cazul în care neconformitatea este minoră."

8 Articolul 4 din directivă, intitulat „Acțiunea în regres", prevede:

„În cazul în care vânzătorul final este responsabil față de consumator pentru o neconformitate datorată unui act sau unei omisiuni a producătorului, a unui vânzător anterior din același lanț de contracte sau a altui intermediar, vânzătorul final are dreptul să se întoarcă împotriva persoanei sau persoanelor responsabile din lanțul contractual. Persoana sau persoanele responsabile, împotriva cărora vânzătorul final se poate întoarce, împreună cu acțiunile relevante și condițiile de exercitare, se stabilesc de legislația internă."

9 Articolul 5 din directivă, intitulat „Termenele", prevede la alineatul (1) prima teză:

„Vânzătorul este considerat responsabil în temeiul articolului 3, în cazul în care neconformitatea devine aparentă în termen de doi ani de la livrarea bunurilor."

10 Articolul 7 din directivă, intitulat „Caracterul obligatoriu”, prevede:

„(1) Orice condiții contractuale sau acorduri încheiate cu vânzătorul înainte ca neconformitatea să fie adusă la cunoștința vânzătorului, prin care se renunță sau se limitează, în mod direct sau indirect, drepturile rezultând din prezenta directivă, nu creează obligații pentru consumator, în conformitate cu legislația internă.

[...]”

11 Articolul 8 din directivă, intitulat „Legislația internă și protecția minimă”, prevede:

„(1) Drepturile care rezultă din prezenta directivă sunt exercitate fără a aduce atingere altor drepturi pe care consumatorul le poate invoca în temeiul dispozițiilor de drept intern care reglementează răspunderea contractuală sau extracontractuală.

(2) Statele membre pot adopta sau menține în vigoare dispoziții mai stricte, compatibile cu prevederile din tratat, în domeniul reglementat de prezenta directivă, pentru a asigura un nivel mai ridicat de protecție a consumatorului.”

Reglementarea națională

12 Articolul 433 alineatul 1 din Codul civil german (Bürgerliches Gesetzbuch, denumit în continuare „BGB"), intitulat „Obligațiile care decurg din contractul de vânzare", prevede:

„Prin contractul de vânzare, vânzătorul unui bun este obligat să efectueze livrarea acestuia către cumpărător și să îi transmită proprietatea asupra acestuia. Vânzătorul este obligat să transmită cumpărătorului bunul liber de vicii materiale sau juridice."

13 Articolul 434 din BGB, intitulat „Defecte materiale", prevede:

„1. Bunul este lipsit de defecte materiale în cazul în care, în momentul transferului riscurilor, acesta prezintă calitățile convenite. […]"

14 Articolul 437 din BGB, intitulat „Drepturile cumpărătorului în cazul unui defect", are următorul cuprins:

„În cazul în care bunul prezintă un defect, cumpărătorul are posibilitatea, dacă sunt îndeplinite următoarele condiții și în lipsa unor dispoziții contrare:

1) să ceară executarea *a posteriori* în conformitate cu articolul 439;

2) să desființeze contractul în conformitate cu articolele 440 și 323 și cu articolul 326 alineatul 5 sau să solicite o reducere a prețului de vânzare în conformitate cu articolul 441;

3) să solicite daune interese în conformitate cu articolele 440, 280, 281, 283 și 311a sau rambursarea cheltuielilor efectuate, potrivit articolului 284."

15 Articolul 439 din BGB, intitulat „Executarea *a posteriori*", are următorul cuprins:

„1. Cumpărătorul poate pretinde drept executare *a posteriori*, la alegere, repararea sau livrarea unui bun fără defect.

2. Vânzătorul trebuie să suporte cheltuielile necesare în vederea executării *a posteriori*, în special costurile de transport, de deplasare, manopera și costul materialelor.

3. Vânzătorul poate să refuze modalitatea de executare *a posteriori* aleasă [...] în cazul în care aceasta antrenează costuri disproporționate. În acest context, trebuie să se țină seama în special de valoarea bunului corespunzător, de importanța defectului și să se verifice dacă nu s-ar putea recurge la o altă executare *a posteriori* fără inconveniente semnificative pentru cumpărător. Într-un asemenea caz, dreptul cumpărătorului se limitează la cealaltă modalitate de executare *a posteriori*; dreptul vânzătorului de a o refuza și pe aceasta în temeiul primei teze rămâne aplicabil.

4. Vânzătorul care își execută *a posteriori* obligația, furnizând un bun conform, poate solicita de la cumpărător restituirea bunului cu defect [...]."

Acțiunile principale și întrebările preliminare

În cauza C-65/09

16 Domnul Wittmer și Gebr. Weber au încheiat un contract de vânzare-cumpărare privind plăci cu aspect lucios pentru pardoseală la prețul de 1 382,27 euro. Ulterior montării în casă a aproximativ două treimi dintre plăcile sus-menționate, domnul Wittmer a constatat pe aceste plăci prezența unor semne de culoare închisă, vizibile cu ochiul liber.

17 În consecință, domnul Wittmer a depus o reclamație pe care Gebr. Weber a respins-o după consultare cu producătorul plăcilor amintite. În cadrul unei proceduri asigurătorii de administrare a probelor inițiate de reclamant, expertul desemnat a ajuns la concluzia că semnele respective de culoare închisă proveneau de la urme fine de microșlefuire, imposibil de îndepărtat, astfel încât înlocuirea completă a plăcilor constituia singura despăgubire posibilă. Expertul a estimat cheltuielile aferente acestei operațiuni la 5 830,57 euro.

18 În lipsa unui răspuns la punerea în întârziere adresată Gebr. Weber, domnul Wittmer a chemat în judecată această societate la Landgericht Kassel în vederea obținerii livrării unor plăci fără defecte și a plății unei sume de 5 830,57 euro. Această instanță a obligat Gebr. Weber la plata către domnul Wittmer a sumei de 273,10 euro, cu titlu de reducere a prețului de vânzare, și a respins în rest cererea. În urma apelului formulat

de domnul Wittmer și îndreptat împotriva deciziei Landgericht Kassel, Oberlandesgericht Frankfurt, pe de o parte, a obligat Gebr. Weber la livrarea altor plăci, fără defecte, precum și la plata către domnul Wittmer a sumei de 2 122,37 euro pentru ridicarea și aruncarea plăcilor neconforme și, pe de altă parte, a respins în rest cererea.

19 Gebr. Weber a formulat recurs împotriva hotărârii Oberlandesgericht Frankfurt la Bundesgerichtshof, care a arătat că decizia sa depinde de aspectul dacă instanța de apel a considerat în mod justificat că domnul Wittmer putea solicita rambursarea cheltuielilor de ridicare a plăcilor cu defect. Dat fiind că, în temeiul dreptului german, domnul Wittmer nu putea pretinde o astfel de rambursare, răspunsul la această întrebare depinde de interpretarea articolului 3 alineatul (2) și alineatul (3) al treilea paragraf din directivă, în conformitate cu care trebuie interpretat articolul 439 din BGB, dacă este cazul.

20 În această privință, Bundesgerichtshof arată că din utilizarea termenului „înlocuire" la articolul 3 alineatul (2) din directivă ar putea fi dedusă nu numai existența unei obligații de a livra un bun conform, ci și obligația de a înlocui bunul cu defect și de a-l ridica. În plus, obligația de a lua în considerare natura și destinația bunului, prevăzută la articolul 3 alineatul (3) menționat, asociată cu obligația de repunere în conformitate, ar putea sugera că obligația vânzătorului în cadrul înlocuirii bunului cuprinde nu numai livrarea unui bun conform, ci și ridicarea bunului cu defect, în scopul de a permite o utilizare a bunului de înlocuire în conformitate cu natura și cu destinația sa.

21 Bundesgertichtshot arată că totuși nu ar fi necesar să se răspundă la această întrebare dacă Gebr. Weber putea refuza în mod justificat să restituie cheltuielile de ridicare a plăcilor cu defect întrucât acestea erau disproporționate. Această instanță explică faptul că, în temeiul articolului 439 alineatul 3 din BGB, vânzătorul poate să refuze modalitatea de executare *a posteriori* aleasă de cumpărător nu numai atunci

când această modalitate de executare îi impune costuri disproporționate în raport cu cealaltă modalitate de executare („disproporție relativă"), ci și în cazul în care costul modalității alese de cumpărător, chiar dacă reprezintă singura modalitate posibilă, este intrinsec disproporționată („disproporție absolută"). În speță, cererea de executare *a posteriori* prin livrarea unor plăci conforme ar constitui un astfel de caz de „disproporție absolută", dat fiind că aceasta ar impune Gebr. Weber să suporte, pe lângă costul acestei livrări, evaluat la 1 200 de euro, și cheltuieli de ridicare a plăcilor neconforme, evaluate la 2 100 de euro, respectiv o sumă totală de 3 300 de euro, care depășește pragul de 150 % din valoarea bunului fără defect, pe baza căreia este evaluată *a priori* proporționalitatea unei astfel de cereri.

22 Totuși, Bundesgerichtshof consideră că posibilitatea acordată de dreptul național vânzătorului de a refuza executarea *a posteriori,* în temeiul unei astfel de disproporții absolute a costurilor acesteia, ar putea fi incompatibilă cu articolul 3 alineatul (3) din directivă, care, astfel cum este formulat, nu pare a se referi decât la disproporția relativă. Nu ar fi însă exclus ca un refuz întemeiat pe o disproporție absolută să intre în domeniul de aplicare al noțiunii „imposibilitate", prevăzută la același articol 3 alineatul (3), în măsura în care nu se poate prezuma că directiva nu are în vedere decât cazurile de imposibilitate fizică și că aceasta urmărește să impună vânzătorului o executare *a posteriori* lipsită de sens pe plan economic.

23 În aceste condiții, Bundesgerichtshof a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Dispozițiile articolului 3 alineatul (3) primul și al doilea paragraf din directivă [...] trebuie interpretate în sensul că se opun unei dispoziții legale naționale care prevede că vânzătorul care livrează un bun neconform cu contractul poate refuza modalitatea de despăgubire solicitată de consumator, în special atunci când

aceasta ar presupune costuri nerezonabile (absolut disproporționate) ținând seama de valoarea bunului în cazul în care nu ar fi existat neconformitatea și de însemnătatea neconformității?

2) În cazul unui răspuns afirmativ la prima întrebare, dispozițiile articolului 3 alineatul (2) și alineatul (3) al treilea paragraf din directivă [...] trebuie interpretate în sensul că vânzătorul care a repus bunul în conformitate prin înlocuire trebuie să suporte cheltuielile de ridicare a bunului de consum neconform din locul în care a fost instalat de consumator potrivit naturii sale și scopului pentru care a fost solicitat?"

În cauza C-87/09

24 Doamna Putz și Medianess Electronics au încheiat prin internet un contract de vânzare-cumpărare privind o mașină de spălat vase nouă, pentru prețul de 367 de euro, la care se adaugă cheltuielile de livrare în valoare de 9,52 euro. Părțile au convenit că bunul urma să fie livrat în fața intrării în domiciliul doamnei Putz. Livrarea mașinii de spălat vase și plata prețului au avut loc după cum s-a convenit.

25 Ulterior instalării de către doamna Putz a mașinii de spălat vase la domiciliu, s-a dovedit că acest aparat era defect, fără ca operațiunile de instalare a acestui aparat să fi cauzat defectul, și că repararea sa era imposibilă.

26 Prin urmare, părțile s-au pus de acord cu privire la înlocuirea mașinii de spălat vase menționate. În consecință, doamna Putz a solicitat ca Medianess Electronics să livreze nu numai o nouă mașină de spălat vase, ci și să ridice aparatul cu defect și să instaleze aparatul de înlocuire sau să suporte cheltuielile ridicării și pe cele ale noii

instalări, ceea ce această societate a refuzat. Întrucât Medianess Electronics nu a răspuns la punerea în întârziere pe care i-a adresat-o doamna Putz, aceasta din urmă a solicitat rezoluțiunea contractului de vânzare-cumpărare.

27 Doamna Putz a chemat în judecată Medianess Electronics la Amtsgericht Schorndorf în scopul restituirii prețului de vânzare în schimbul predării mașinii de spălat vase cu defect.

28 Decizia de trimitere precizează că, potrivit dreptului german, validitatea rezilierii contractului de vânzare-cumpărare depinde de aspectul dacă doamna Putz a stabilit în mod valabil în cazul Medianess Electronics un termen util în scopul executării *a posteriori* a contractului, atunci când s-a limitat să solicite aceasta. În consecință, pentru soluționarea litigiului ar fi necesar să se stabilească dacă doamna Putz avea dreptul de a pretinde Medianess Electronics să ridice aparatul cu defect și să instaleze noul aparat sau să suporte costurile aferente acestor operațiuni.

29 Amtsgericht Schorndorf arată, în această privință, că dreptul german nu prevede o obligație a vânzătorului care nu este în culpă de a asigura ridicarea bunului cu defect sau instalarea bunului de înlocuire, chiar în ipoteza în care consumatorul a instalat deja bunul cu defect potrivit destinației acestuia anterior apariției defectului. Totuși, Amtsgericht Schorndorf consideră că o astfel de obligație ar putea decurge din directivă, dat fiind că aceasta urmărește să asigure un nivel ridicat al protecției consumatorilor și că aceasta prevede, la articolul 3 alineatul (3) al treilea paragraf că orice înlocuire trebuie efectuată fără niciun inconvenient semnificativ pentru consumator.

30 Instanța menționată arată că, în cazul în care cumpărătorul nu obține restituirea cheltuielilor de instalare a bunului de înlocuire, acesta trebuie să suporte de două ori aceste cheltuieli, respectiv o dată pentru instalarea bunului cu defect și a doua oară pentru cea a bunului de înlocuire. Or, dacă livrarea ar fi respectat clauzele

contractuale, cumpărătorul nu ar fi trebuit să suporte cheltuielile menționate decât o dată. Amtsgericht Schorndorf consideră că ar fi desigur posibil ca vânzătorul să fie obligat să asigure instalarea bunului de înlocuire numai în caz de culpă. Totuși, faptul că nicio culpă nu poate fi reproșată consumatorului, iar defectul este imputabil mai degrabă vânzătorului decât consumatorului ar justifica să se acorde acestuia din urmă un drept independent de culpa vânzătorului, care, în plus, s-ar putea îndrepta mai ușor împotriva producătorului.

31 În ceea ce privește ridicarea bunului cu defect, instanța de trimitere constată că conformitatea cu contractul cuprinde nu numai livrarea unui bun fără defecte, ci implică și ca niciun bun cu defect să nu rămână la domiciliul cumpărătorului, ceea ce ar pleda în favoarea unei interpretări potrivit căreia ar reveni vânzătorului sarcina ridicării unui astfel de bun. În plus, împrejurarea că un bun defect rămâne la domiciliul consumatorului poate constitui pentru acesta din urmă un inconvenient major. În cele din urmă, termenul „înlocuire", la care face trimitere articolul 3 din directivă, ar părea să indice că obligația vânzătorului nu se limitează la simpla livrare a unui bun de înlocuire fără defecte, ci îi impune acestuia să schimbe bunul defect cu acesta.

32 În aceste condiții, Amtsgericht Schorndorf a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Dispozițiile articolului 3 alineatul (2) și alineatul (3) al treilea paragraf din directivă [...] trebuie interpretate în sensul că se opun unei dispoziții legale naționale care prevede că vânzătorul care a repus bunul în conformitate prin înlocuire nu trebuie să suporte cheltuielile de instalare a bunului de înlocuire în locul în care consumatorul a instalat bunul neconform potrivit naturii și scopului pentru care a fost solicitat, atunci când instalarea nu era datorată inițial în temeiul contractului?

2) Dispoziţiile articolului 3 alineatul (2) şi alineatul (3) al treilea paragraf din directivă [...] trebuie interpretate în sensul că vânzătorul care a repus bunul în conformitate prin înlocuire trebuie să suporte cheltuielile de ridicare a bunului cu defecte din locul în care consumatorul l-a instalat potrivit naturii sale şi scopului pentru care a fost solicitat?"

Cu privire la reunirea cauzelor

33 Ţinând seama de conexitatea cauzelor C-65/09 şi C-87/09, se impune, în conformitate cu articolul 43 din Regulamentul de procedură coroborat cu articolul 103 din acest regulament, reunirea acestora în vederea pronunţării hotărârii.

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la admisibilitatea întrebărilor din cauza C-65/09

34 În opinia Gebr. Weber, cele două întrebări adresate în cauza C-65/09 sunt inadmisibile. Prima întrebare ar fi de natură ipotetică, dat fiind că răspunsul la aceasta nu ar fi relevant pentru soluţionarea litigiului principal. Astfel, dreptul german nu ar impune vânzătorului care nu este în culpă obligaţia de a ridica bunul neconform, astfel încât cererea de rambursare a costului acestei ridicări ar trebui respinsă, indiferent de cuantumul costurilor aferente acesteia. Inadmisibilitatea primei întrebări ar conduce de asemenea la inadmisibilitatea celei de a doua întrebări, dat fiind că instanţa de

trimitere ar fi condiționat-o pe aceasta din urmă de un răspuns afirmativ la prima întrebare.

35 Trebuie amintit în această privință că, în cadrul procedurii reglementate la articolul 267 TFUE, întemeiată pe o separație clară între competențele instanțelor naționale și cele ale Curții, revine numai instanței naționale sesizate cu soluționarea litigiului și care trebuie să își asume răspunderea pentru hotărârea judecătorească ce urmează a fi pronunțată, competența să aprecieze, în raport cu particularitățile cauzei, atât necesitatea unei hotărâri preliminare pentru a fi în măsură să pronunțe propria hotărâre, cât și pertinența întrebărilor pe care le adresează Curții. În consecință, în cazul în care întrebările adresate au ca obiect interpretarea dreptului Uniunii, Curtea este, în principiu, obligată să se pronunțe (a se vedea în special Hotărârea din 22 iunie 2006, Conseil général de la Vienne, C-419/04, Rec., p. I-5645, punctul 19, Hotărârea din 18 iulie 2007, Lucchini, C-119/05, Rep., p. I-6199, punctul 43, și Hotărârea din 17 februarie 2011, TeliaSonera, C-52/09, Rep., p. I-527, punctul 15).

36 Curtea poate refuza astfel să statueze asupra unei întrebări preliminare adresate de o instanță națională numai dacă este evident că interpretarea solicitată a dreptului Uniunii nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul acțiunii principale, atunci când problema este de natură ipotetică sau atunci când Curtea nu dispune de elementele de fapt sau de drept necesare pentru a răspunde în mod util întrebărilor care i-au fost adresate (a se vedea în special Hotărârile citate anterior Conseil général de la Vienne, punctul 20, Lucchini, punctul 44, și TeliaSonera, punctul 16).

37 Or, trebuie să se constate că această situație nu se regăsește în cauză.

38 Astfel, prin întrebările adresate, Bundesgerichtshof solicită o interpretare a directivei tocmai în scopul de a putea determina dacă dreptul național este compatibil cu aceasta, în măsura în care acest drept, pe de o parte, nu impune vânzătorului să suporte

costurile pentru ridicarea bunului neconform și, pe de altă parte, oferă acestuia posibilitatea de a refuza livrarea unui bun de înlocuire dacă, tocmai ca urmare a cheltuielilor respective, această livrare determină costuri disproporționate. În plus, reiese din decizia de trimitere că răspunsul la aceste întrebări este decisiv pentru soluționarea litigiului principal, dat fiind că Bundesgerichtshof arată că poate interpreta dreptul respectiv, dacă este cazul, în conformitate cu directiva. Ordinea în care sunt formulate întrebările este lipsită de relevanță în acest context. În această din urmă privință, trebuie arătat de asemenea că, în observațiile sale pe fond, chiar Gebr. Weber a arătat că, pentru a se putea răspunde la prima întrebare, este important să se cunoască întinderea obligației de înlocuire a bunului neconform rezultată din articolul 3 alineatul (3) din directivă și, în consecință, să se obțină un răspuns la a doua întrebare și a sugerat examinarea mai întâi a acestei întrebări.

39 În consecință, excepția de inadmisibilitate invocată de Gebr. Weber trebuie respinsă.

Cu privire la obligația vânzătorului de a asigura ridicarea bunului neconform și instalarea bunului de înlocuire

40 Prin intermediul celei de a doua întrebări formulate în cauza C-65/09, precum și al primei și al celei de a doua întrebări formulate în cauza C-87/09, care trebuie examinate împreună, instanțele de trimitere solicită să se stabilească dacă articolul 3 alineatul (2) și alineatul (3) al treilea paragraf din directivă trebuie interpretat în sensul că, în cazul în care un bun de consum neconform care, anterior apariției defectului, a fost instalat de consumator în conformitate cu natura sa și cu scopul pentru care a fost solicitat este repus în conformitate prin înlocuire, vânzătorul este obligat fie să ridice chiar el bunul din locul unde a fost instalat și să instaleze bunul de înlocuire, fie să suporte cheltuielile aferente acestei ridicări și instalării bunului de înlocuire,

indiferent de faptul că în contractul de vânzare-cumpărare nu se prevedea obligația vânzătorului de a instala bunul de consum cumpărat inițial.

41 Gebr. Weber, precum și guvernele german, belgian și austriac consideră că răspunsul la aceste întrebări trebuie să fie negativ. Potrivit acestora, termenul „înlocuire" utilizat la articolul 3 alineatul (2) primul paragraf din directivă vizează numai livrarea unui bun conform cu contractul de vânzare-cumpărare și, în consecință, acest articol nu poate impune vânzătorului obligații neprevăzute prin acest contract. Astfel de obligații de ridicare a bunului cu defect și de instalare a unui bun de înlocuire nu ar rezulta nici din articolul 3 alineatele (3) și (4), potrivit cărora înlocuirea trebuie să aibă loc „gratuit" și „fără vreun inconvenient semnificativ pentru consumator". Astfel, aceste condiții s-ar raporta numai la livrarea bunului de înlocuire și nu ar avea drept obiectiv impunerea în sarcina vânzătorului a unor obligații care depășesc cadrul contractului menționat, nici protejarea consumatorului de cheltuielile și de inconvenientele care rezultă din utilizarea pe propria răspundere a bunului neconform. În consecință, prejudiciile suferite ca urmare a instalării bunului cu defect de către consumator nu ar intra în domeniul de aplicare al directivei, ci, dacă este cazul, ar trebui solicitate în temeiul dreptului național aplicabil în materia răspunderii contractuale.

42 Guvernele spaniol și polonez, precum și Comisia susțin teza contrară. Guvernul spaniol consideră că vânzătorul trebuie să suporte toate cheltuielile legate de înlocuirea bunului cu defect, inclusiv cheltuielile de ridicare a acestui bun și pe cele de instalare a bunului de înlocuire, în caz contrar consumatorul trebuind să suporte aceste cheltuieli de două ori, ceea ce ar fi incompatibil cu nivelul ridicat al protecției urmărit prin directivă. Guvernul polonez subliniază că scopul urmărit prin articolul 3 alineatele (3) și (4) din directivă constă în a se garanta că nicio cheltuială pentru punerea în aplicare a măsurilor de protecție juridică prevăzute inițial de directivă, respectiv pentru repararea sau pentru înlocuirea bunului neconform, nu este suportată de consumator. Potrivit Comisiei, paralelismul instituit la articolul 3 alineatele (2) și (3) din directivă între cele două modalități de repunere în conformitate a bunului cu defect permite să se considere că, precum reparația, înlocuirea are ca obiect bunul în situația în care se

află în momentul în care survine neconformitatea. În cazul în care bunul neconform a fost deja instalat, în conformitate cu natura sa și cu scopul pentru care a fost solicitat, bunul face obiectul unei repuneri în conformitate în această situație. În consecință, înlocuirea ar trebui efectuată astfel încât noul bun să se afle în aceeași situație în care se afla bunul cu defect. În plus, faptul că, în cazul în care vânzătorul nu ar ridica bunul neconform, consumatorul ar trebui să îl păstreze pe acesta și nu ar putea utiliza bunul de înlocuire deoarece acesta din urmă nu este instalat ar reprezenta un „inconvenient semnificativ pentru consumator", în sensul articolului 3 alineatul (3) menționat.

43 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că, potrivit articolului 3 alineatul (1) din directivă, vânzătorul este răspunzător față de consumator pentru orice neconformitate existentă în momentul livrării bunurilor.

44 Articolul 3 alineatul (2) din directivă enumeră drepturile pe care un consumator le poate invoca împotriva vânzătorului în cazul neconformității bunurilor livrate. În primul rând, consumatorul poate cere ca bunurile să fie repuse în conformitate. În cazul în care nu poate obține această repunere în conformitate, acesta poate cere în subsidiar o reducere de preț sau rezoluțiunea contractului.

45 În ceea ce privește repunerea în conformitate a bunului, articolul 3 alineatul (3) din directivă precizează că un consumator poate cere vânzătorului să repare bunurile sau poate cere vânzătorului să le înlocuiască, în ambele cazuri gratuit, cu excepția cazului în care cererea sa este imposibil de realizat sau este disproporționată.

46 Curtea a avut deja ocazia de a arăta că rezultă astfel din modul de redactare a articolului 3 din directivă, precum și, de altfel, din lucrările pregătitoare relevante ale acesteia că legiuitorul comunitar a înțeles să facă din gratuitatea repunerii în conformitate a bunurilor de către vânzător un element esențial al protecției pe care această directivă o garantează consumatorilor. Această obligație de gratuitate a repunerii bunurilor în conformitate care îi revine vânzătorului, sub forma reparării sau a înlocuirii bunurilor neconforme, urmărește protejarea consumatorilor de riscul costurilor financiare care i-ar putea descuraja să își invoce drepturile în lipsa unei astfel de protecții (a se vedea Hotărârea din 17 aprilie 2008, Quelle, C-404/06, Rep., p. I-2685, punctele 33 și 34).

47 Or, se impune să se constate că, dacă un consumator, în cazul înlocuirii unui bun neconform, nu poate solicita vânzătorului să asigure ridicarea acestuia din locul în care a fost instalat în conformitate cu natura și cu scopul pentru care a fost solicitat și instalarea bunului de înlocuire în același loc, această înlocuire ar determina pentru consumator costuri financiare suplimentare, pe care nu ar fi trebuit să le suporte în cazul în care vânzătorul ar fi executat corect contractul de vânzare-cumpărare. Astfel, în cazul în care vânzătorul ar fi livrat de la bun început un bun conform cu contractul amintit, consumatorul nu ar fi suportat decât o singură dată cheltuielile de instalare și nu ar fi trebuit să suporte cheltuielile de ridicare a bunului cu defect.

48 Interpretarea articolului 3 din directivă în sensul că nu ar obliga vânzătorul să asigure ridicarea bunului neconform și instalarea bunului de înlocuire ar avea astfel drept consecință suportarea de către consumator, în scopul de a putea exercita drepturile care îi sunt conferite prin articolul menționat, a acestor cheltuieli suplimentare rezultate din livrarea de către vânzător a unui bun neconform.

49 În această ipoteză, contrar prevederilor articolului 3 alineatele (2) și (3) din directivă, înlocuirea acestui bun nu s-ar efectua gratuit pentru consumator.

50 Desigur, cheltuielile de ridicare a bunului neconform și de instalare a bunului de înlocuire nu se numără printre cele prevăzute expres la articolul 3 alineatul (4) din directivă, care definește termenul „gratuit" drept „costurile necesare suportate pentru a aduce bunurile la conformitate, în special costul expedierii prin poștă, al forței de muncă și al materialelor". Totuși, Curtea a decis deja că din faptul că legiuitorul Uniunii utilizează locuțiunea adverbială „în special" rezultă că această enumerare are un caracter exemplificativ, și nu exhaustiv (a se vedea Hotărârea Quelle, citată anterior, punctul 31). În plus, aceste cheltuieli sunt necesare pentru a se putea efectua înlocuirea bunului neconform și constituie, în consecință, „costurile necesare suportate pentru a aduce bunurile la conformitate", în sensul articolului 3 alineatul (4).

51 Pe de altă parte, astfel cum a arătat Comisia, reiese din economia articolului 3 alineatele (2) și (3) din directivă că ambele modalități de aducere la conformitate menționate la articolul amintit urmăresc asigurarea aceluiași nivel de protecție a consumatorilor. Or, nu este contestat faptul că repararea unui bun neconform se efectuează, în general, asupra acestui bun în situația în care se afla în momentul apariției defectului, astfel încât consumatorul să nu suporte, în acest caz, cheltuieli cu ridicarea și cu noua instalare.

52 În plus, trebuie arătat că, în temeiul articolului 3 alineatul (3) din directivă, reparația și înlocuirea unui bun neconform trebuie efectuate nu numai gratuit, ci și într-un termen rezonabil și fără niciun inconvenient semnificativ pentru consumator. Această triplă cerință este expresia voinței clare a legiuitorului Uniunii de a asigura consumatorului o protecție efectivă (a se vedea în acest sens Hotărârea Quelle, citată anterior, punctul 35).

53 Având în vedere această voință a legiuitorului, expresia „fără niciun inconvenient semnificativ pentru consumator", care apare la articolul 3 alineatul (3) al treilea paragraf din directivă, nu poate face obiectul interpretării restrictive propuse de guvernele german, belgian și austriac. Astfel, nu există dubii că împrejurarea că bunul neconform nu a fost ridicat și că bunul de înlocuire nu a fost instalat de vânzător poate constitui un inconvenient major pentru consumator, în special în situații precum

cele din cauza principală, în care, în scopul de a putea fi utilizat potrivit destinației sale obișnuite, bunul de înlocuire trebuie mai întâi instalat, ceea ce necesită ridicarea prealabilă a bunului neconform. În plus, articolul 3 alineatul (3) menționat prevede în mod expres că trebuie să se țină seama „de natura bunurilor și scopul pentru care consumatorul a solicitat bunurile în cauză".

54 În ceea ce privește termenul „înlocuire", trebuie să se constate că sensul exact al acestuia variază în diferitele versiuni lingvistice. În timp ce în anumite versiuni, precum cele în limbile spaniolă („sustitución"), engleză („replacement"), franceză („remplacement"), italiană („sostituzione"), olandeză („vervanging") și portugheză („substituição"), acest termen se referă la operațiunea în ansamblul ei, la finalul căreia bunul neconform trebuie efectiv „înlocuit", impunând astfel vânzătorului să realizeze tot ce este necesar pentru a ajunge la acest rezultat, alte versiuni lingvistice, precum în special cea în limba germană („Ersatzlieferung") ar putea sugera o interpretare puțin mai restrânsă. Totuși, astfel cum arată instanțele de trimitere, chiar în această ultimă versiune lingvistică, termenul menționat nu se limitează la simpla livrare a unui bun de înlocuire, ci, dimpotrivă, ar putea indica existența unei obligații de a înlocui bunul neconform cu acesta.

55 În plus, o interpretare a articolului 3 alineatele (2) și (3) din directivă în sensul că, în cazul înlocuirii unui bun neconform, acesta impune vânzătorului să asigure ridicarea acestui bun din locul în care consumatorul îl instalase în conformitate cu natura bunului și cu scopul pentru care a fost solicitat, anterior apariției defectului, iar instalarea bunului de înlocuire corespunde scopului directivei, care, astfel cum se precizează în considerentul (1) al acesteia, este să contribuie la realizarea unui nivel ridicat de protecție a consumatorului.

56 Trebuie arătat, în acest context, că o astfel de interpretare nu conduce la un rezultat inechitabil. Astfel, chiar în ipoteza în care neconformitatea bunului nu rezultă dintr-o

culpă a vânzătorului, totuşi, prin livrarea unui bun neconform, acesta nu şi-a executat în mod corect obligaţia la care s-a angajat în temeiul contractului de vânzare-cumpărare şi, prin urmare, trebuie să îşi asume consecinţele executării necorespunzătoare a acestuia. În schimb, consumatorul, în ceea ce îl priveşte, a plătit preţul de vânzare şi, prin urmare, şi-a îndeplinit în mod corect obligaţia sa contractuală (a se vedea în acest sens Hotărârea Quelle, citată anterior, punctul 41). În plus, instalarea cu bună-credinţă de către consumator, care a considerat că bunul livrat este conform, a bunului cu defect în conformitate cu natura acestuia şi cu scopul pentru care l-a solicitat, anterior apariţiei defectului, nu poate constitui o culpă imputabilă acestui consumator.

57 În consecinţă, în situaţia în care niciuna dintre cele două părţi la contract nu a acţionat din culpă, este justificat ca vânzătorul să suporte costurile ridicării bunului neconform şi pe cele ale instalării bunului de înlocuire, dat fiind că, pe de o parte, aceste cheltuieli suplimentare ar fi fost evitate dacă vânzătorul şi-ar fi executat corect obligaţiile contractuale de la bun început şi, pe de altă parte, ele sunt necesare în prezent în vederea repunerii bunului în conformitate.

58 De altfel, interesele financiare ale vânzătorului sunt protejate nu numai prin termenul de prescripţie de doi ani prevăzut la articolul 5 alineatul (1) din directivă şi prin posibilitatea deschisă de articolul 3 alineatul (3) al doilea paragraf din directivă de a refuza înlocuirea bunului în cazul în care această despăgubire se dovedeşte disproporţionată în măsura în care impune vânzătorului costuri nerezonabile (a se vedea Hotărârea Quelle, citată anterior, punctul 42), ci şi prin dreptul, reafirmat la articolul 4 din directivă, de a introduce o acţiune în regres împotriva persoanelor responsabile din acelaşi lanţ contractual. Faptul că directiva pune în sarcina vânzătorului răspunderea faţă de consumator pentru orice neconformitate existentă în momentul livrării bunurilor (a se vedea Hotărârea Quelle, citată anterior, punctul 40) se compensează astfel cu faptul că, potrivit normelor de drept naţional aplicabile, vânzătorul poate să se întoarcă împotriva producătorului, a unui vânzător anterior din acelaşi lanţ contractual sau a unui alt intermediar.

59 Această interpretare a articolului 3 alineatele (2) și (3) din directivă este independentă de aspectul dacă vânzătorul era obligat, în temeiul contractului de vânzare-cumpărare, să instaleze bunul livrat. Astfel, în cazul în care contractul de vânzare-cumpărare stabilește, potrivit articolului 2 din directivă, în ce constă conformitatea acestui bun și, în consecință, în ce constă, între altele, neconformitatea, totuși, în cazul existenței unei astfel de neconformități, obligațiile vânzătorului care decurg din executarea necorespunzătoare a acestui contract rezultă nu numai din acesta, ci mai ales din normele referitoare la protecția consumatorilor și, în special, din cuprinsul articolului 3 din directivă, care impun obligații a căror întindere este independentă de prevederile contractului menționat și care, eventual, pot depăși obligațiile prevăzute prin acesta.

60 Drepturile astfel conferite consumatorilor la articolul 3 din directivă, care vizează nu punerea acestora într-o situație mai avantajoasă decât cea la care puteau avea dreptul în temeiul contractului de vânzare-cumpărare, ci numai restabilirea situației care ar fi existat dacă vânzătorul ar fi livrat de la bun început un bun conform, au caracter obligatoriu pentru vânzător, în temeiul articolului 7 din directivă. Pe de altă parte, rezultă din articolul 8 alineatul (2) din directivă că protecția prevăzută de directivă este una minimă și că, deși statele membre pot adopta dispoziții mai stricte, acestea nu pot aduce atingere garanțiilor prevăzute de legiuitorul Uniunii (a se vedea Hotărârea Quelle, citată anterior, punctul 36).

61 În fine, în ipoteza în care vânzătorul nu ridică el însuși bunul neconform și nu instalează bunul de înlocuire, revine instanței naționale sarcina de a determina care sunt cheltuielile necesare pentru ridicare și instalare, a căror restituire o poate pretinde consumatorul.

62 Rezultă din toate considerațiile de mai sus că articolul 3 alineatele (2) și (3) din directivă trebuie interpretat în sensul că, în cazul în care un bun de consum neconform care, anterior apariției defectului, a fost instalat cu bună-credință de consumator, în conformitate cu natura sa și cu scopul pentru care a fost solicitat, este repus în conformitate prin înlocuire, vânzătorul are fie obligația de a ridica el însuși acest bun din locul unde a fost instalat și de a instala în locul respectiv bunul de înlocuire, fie obligația de a suporta cheltuielile necesare aferente acestei ridicări și instalării

bunului de înlocuire. Această obligație a vânzătorului există independent de aspectul dacă, în temeiul contractului de vânzare-cumpărare, acesta avea obligația de a instala bunul de consum cumpărat inițial.

Cu privire la posibilitatea vânzătorului de a refuza suportarea cheltuielilor disproporționate de ridicare a bunului cu defect și de instalare a bunului de înlocuire

63 Prin intermediul primei întrebări în cauza C-65/09, instanța de trimitere solicită să se stabilească, în esență, dacă articolul 3 alineatul (3) primul și al doilea paragraf din directivă trebuie interpretat în sensul că se opune posibilității ca vânzătorul, în temeiul dreptului național, să refuze înlocuirea bunului neconform pentru motivul că această înlocuire, în considerarea obligației de a ridica acest bun din locul în care a fost instalat și de a instala în locul respectiv bunul de înlocuire, presupune cheltuieli disproporționate în raport cu valoarea bunului în cazul în care ar fi fost conform și cu însemnătatea neconformității.

64 Gebr. Weber, precum și guvernele german și austriac propun să se răspundă negativ la această întrebare. Astfel, directiva nu ar putea avea drept obiectiv să impună vânzătorului suportarea unor costuri nerezonabile din punct de vedere economic în cazul în care nu există decât o singură modalitate de despăgubire. În plus, modul de redactare a articolului 3 alineatul (3) nu conține nicio indicație privind acest aspect. În continuare, având în vedere economia articolului menționat, s-ar impune cu atât mai mult să se recurgă într-un astfel de caz la criteriile prevăzute la alineatul (3) al doilea paragraf, a căror enumerare nu ar fi exhaustivă. Pe de altă parte, deși comparația cu costurile rezultate din despăgubirea alternativă este desigur imposibilă, totuși o eventuală disproporție ar putea fi examinată cu ajutorul celorlalte criterii enumerate la paragraful menționat. De altfel, având în vedere scopul acestei dispoziții, care constă

în protejarea vânzătorului de inconveniente economice nerezonabile, s-ar impune să se dea acesteia o interpretare care asigură o astfel de protecție și în lipsa unei despăgubiri alternative.

65 În schimb, guvernele belgian, spaniol și polonez, precum și Comisia pledează pentru un răspuns afirmativ la întrebarea menționată. Acestea arată că rezultă cu claritate din cuprinsul articolului 3 alineatul (3) al doilea paragraf din directivă că acesta se referă numai la disproporția relativă, ceea ce ar fi de altfel confirmat prin considerentul (11) al directivei. Obiectivul dispoziției menționate ar fi să se evite eventualul abuz de drept din partea consumatorului prin solicitarea de la vânzător a unei modalități de repunere în conformitate, în condițiile în care cealaltă modalitate ar fi mai puțin oneroasă pentru vânzător și ar conduce la același rezultat. Or, în timp ce ambele modalități de repunere în conformitate ar urmări protejarea acelorași interese ale consumatorului, respectiv executarea obligațiilor contractuale și posibilitatea de a dispune de un bun conform, mijloacele subsidiare, care constau în reducerea prețului sau în rezoluțiunea contractului nu ar permite protejarea acestor interese. În cazul în care vânzătorul ar putea refuza unica despăgubire posibilă în temeiul disproporției absolute a acesteia, consumatorul nu ar avea la dispoziție decât mijloacele subsidiare menționate, contrar economiei articolului 3 menționat, care acordă prioritate menținerii reciprocității obligațiilor care decurg din contractul de vânzare-cumpărare și scopului directivei, respectiv să contribuie la realizarea unui nivel ridicat de protecție a consumatorului. Comisia adaugă totuși că nu este exclus ca situațiile extreme, atunci când unica despăgubire posibilă implică un cost considerabil disproporționat față de interesul consumatorului de a obține acea despăgubire, să constituie cazuri de imposibilitate în sensul articolului 3 alineatul (3) primul paragraf din directivă.

66 În această privință, trebuie amintit că, potrivit articolului 3 alineatul (3) primul paragraf din directivă, în primul rând, consumatorul poate cere vânzătorului să repare bunurile sau poate cere vânzătorului să le înlocuiască, în ambele cazuri gratuit, cu excepția cazurilor în care aceasta este imposibilă sau disproporționată.

67 Articolul 3 alineatul (3) al doilea paragraf precizează că o despăgubire se consideră disproporționată în cazul în care impune vânzătorului costuri care, în comparație cu o despăgubire alternativă, sunt nerezonabile, luând în considerare valoarea bunurilor în cazul în care nu ar fi existat neconformitatea, însemnătatea neconformității și aspectul dacă despăgubirea alternativă ar putea fi executată fără vreun inconvenient semnificativ pentru consumator.

68 Astfel, se impune să se constate că, deși articolul 3 alineatul (3) primul paragraf din directivă este, în principiu, formulat suficient de deschis pentru a putea include și cazuri de disproporție absolută, articolul 3 alineatul (3) al doilea paragraf definește termenul „disproporționat" exclusiv în raport cu cealaltă modalitate de despăgubire, limitându-l astfel la cazurile de disproporție relativă. Pe de altă parte, rezultă cu claritate din textul și din economia articolului 3 alineatul (3) din directivă că acesta se referă la ambele modalități de despăgubire prevăzute în primul rând, respectiv repararea sau înlocuirea bunului neconform.

69 Aceste constatări sunt confirmate prin considerentul (11) al directivei, care prevede că o despăgubire ar fi disproporționată în cazul în care ar impune, în comparație cu o altă despăgubire, costuri nerezonabile și că, pentru a stabili dacă aceste costuri sunt nerezonabile, costurile unei despăgubiri ar fi mult mai mari decât costurile celeilalte despăgubiri.

70 Deși este adevărat, astfel cum arată Gebr. Weber și guvernul german, că anumite versiuni lingvistice ale acestui considerent (11), între care în special cea în limba germană, sunt oarecum ambigue întrucât fac trimitere la „aceste despăgubiri", la plural, totuși un număr semnificativ de versiuni lingvistice, precum cele în limbile engleză, franceză, italiană, olandeză și portugheză, nu lasă să persiste niciun dubiu cu privire la faptul că legiuitorul a intenționat să se refere în considerentul menționat, la fel ca

în articolul 3 alineatul (3) din directivă, care este formulat la singular în toate aceste versiuni lingvistice, inclusiv în cea în limba germană, numai la cealaltă modalitate de despăgubire prevăzută în primul rând prin această dispoziție, respectiv repararea bunului neconform sau înlocuirea acestuia.

71 În consecință, reiese că legiuitorul Uniunii a intenționat să acorde vânzătorului dreptul de a refuza repararea sau înlocuirea bunului cu defect numai în cazul imposibilității sau al disproporției relative. În ipoteza în care numai una dintre aceste două despăgubiri este posibilă, vânzătorul nu poate refuza, așadar, unica despăgubire care permite repunerea bunului în conformitate cu contractul.

72 Astfel cum au arătat guvernele belgian și polonez, precum și Comisia, această opțiune preferată de legiuitorul Uniunii la articolul 3 alineatul (3) al doilea paragraf din directivă este legată de faptul că directiva acordă preferință executării contractului, în interesul ambelor părți la acesta, prin intermediul celor două modalități de despăgubire prevăzute în primul rând, în raport cu anularea contractului sau cu reducerea prețului de vânzare. Această alegere se explică și prin împrejurarea că, în general, aceste două ultime mijloace subsidiare nu permit asigurarea aceluiași nivel de protecție a consumatorului precum repunerea în conformitate a bunului.

73 Deși articolul 3 alineatul (3) al doilea paragraf din directivă se opune, în consecință, ca o legislație națională să acorde vânzătorului dreptul de a refuza unica despăgubire posibilă, în temeiul disproporției absolute a acesteia, același articol permite totuși o protecție eficace a intereselor financiare legitime ale vânzătorului, care se adaugă, astfel cum s-a constatat la punctul 58 din prezenta hotărâre, la cea prevăzută la articolele 4 și 5 din directivă.

74 În această privință, trebuie arătat că, în ceea ce privește tocmai situația specifică vizată de instanța de trimitere, în care înlocuirea bunului cu defect, drept unica despăgubire posibilă, determină costuri disproporționate ca urmare a necesității de a ridica bunul

neconform din locul în care a fost instalat și de a instala bunul de înlocuire, articolul 3 alineatul (3) din directivă nu se opune ca, dacă este necesar, dreptul consumatorului la restituirea cheltuielilor de ridicare a bunului cu defect și de instalare a bunului de înlocuire să fie limitat la o sumă proporțională cu valoarea bunului în cazul în care ar fi fost conform și cu însemnătatea neconformității. Astfel, o asemenea limitare nu aduce atingere dreptului consumatorului de a solicita înlocuirea bunului neconform.

75 În acest cadru, se impune să se sublinieze că articolul 3 urmărește să stabilească un echilibru corect între interesele consumatorului și cele ale vânzătorului, garantând celui dintâi, în calitate de parte defavorizată la contract, o protecție completă și eficientă împotriva unei executări necorespunzătoare de către vânzător a obligațiilor sale contractuale, permițând în același timp să se țină seama de considerațiile de ordin economic invocate de acesta din urmă.

76 Examinând dacă este necesar să se reducă în acțiunea principală dreptul consumatorului la restituirea cheltuielilor de ridicare a bunului neconform și de instalare a bunului de înlocuire, instanța de trimitere va trebui să țină seama, pe de o parte, de valoarea bunului în cazul în care ar fi fost conform și de însemnătatea neconformității, precum și, pe de altă parte, de scopul directivei care constă în a contribui la realizarea unui nivel ridicat de protecție a consumatorului. Astfel, posibilitatea de a realiza o astfel de reducere nu poate avea drept consecință golirea de substanță, în practică, a dreptului consumatorului la restituirea acestor cheltuieli în cazul în care, anterior apariției defectului, a instalat cu bună-credință bunul cu defect în conformitate cu natura sa și cu utilizarea pentru care a fost solicitat.

77 În sfârșit, în ipoteza unei reduceri a dreptului la rambursarea cheltuielilor menționate, se impune să se acorde consumatorului posibilitatea de a solicita, în locul înlocuirii bunului neconform, o reducere corespunzătoare a prețului sau rezoluțiunea contractului, în conformitate cu articolul 3 alineatul (5) ultima liniuță din directivă, dat fiind

că imposibilitatea consumatorului de a obține repunerea în conformitate a bunului cu defect altfel decât prin suportarea unei părți din aceste cheltuieli constituie un inconvenient semnificativ pentru acesta.

78 Rezultă din toate considerațiile de mai sus că articolul 3 alineatul (3) din directivă trebuie interpretat în sensul că se opune ca o legislație națională să acorde vânzătorului dreptul de a refuza înlocuirea unui bun neconform, atunci când este unica despăgubire posibilă, pentru motivul că, în considerarea obligației de a ridica acest bun din locul în care a fost instalat și de a instala bunul de înlocuire în locul respectiv, înlocuirea menționată presupune costuri disproporționate în raport cu valoarea bunului în cazul în care ar fi fost conform și cu însemnătatea neconformității. Această dispoziție nu se opune totuși ca, într-un astfel de caz, dreptul consumatorului la restituirea cheltuielilor de ridicare a bunului cu defect și de instalare a bunului de înlocuire să fie limitat la suportarea de către vânzător a unei sume proporționale.

Cu privire la cheltuielile de judecată

79 Întrucât, în privința părților din acțiunile principale, procedura are caracterul unui incident survenit la instanțele de trimitere, este de competența acestora să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera întâi) declară:

1) **Articolul 3 alineatele (2) şi (3) din Directiva 1999/44/CE a Parlamentului European şi a Consiliului din 25 mai 1999 privind anumite aspecte ale vânzării de bunuri de consum şi garanţiile conexe trebuie interpretat în sensul că, în cazul în care un bun de consum neconform care, anterior apariţiei defectului, a fost instalat cu bună-credinţă de consumator, în conformitate cu natura sa şi cu scopul pentru care a fost solicitat, este repus în conformitate prin înlocuire, vânzătorul are fie obligaţia de a ridica el însuşi acest bun din locul unde a fost instalat şi de a instala în locul respectiv bunul de înlocuire, fie obligaţia de a suporta cheltuielile necesare aferente acestei ridicări şi instalării bunului de înlocuire. Această obligaţie a vânzătorului există independent de aspectul dacă, în temeiul contractului de vânzare-cumpărare, acesta avea obligaţia de a instala bunul de consum cumpărat iniţial.**

2) **Articolul 3 alineatul (3) din Directiva 1999/44 trebuie interpretat în sensul că se opune ca o legislaţie naţională să acorde vânzătorului dreptul de a refuza înlocuirea unui bun neconform, atunci când este unica despăgubire posibilă, pentru motivul că, în temeiul obligaţiei de a ridica acest bun din locul în care a fost instalat şi de a instala bunul de înlocuire în locul respectiv, înlocuirea menţionată presupune costuri disproporţionate în raport cu valoarea bunului în cazul în care ar fi fost conform şi cu însemnătatea neconformităţii. Această dispoziţie nu se opune totuşi ca, într-un astfel de caz, dreptul consumatorului la restituirea cheltuielilor de ridicare a bunului cu defect şi de instalare a bunului de înlocuire să fie limitat la suportarea de către vânzător a unei sume proporţionale.**

Semnături